

Ο ποταμός Αχελώος: «λοκομοτιβά» η εκτροπή του...

Του **Εν. Αθ. Κουλουμπή***

ΟΙ «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΕΣ» της κυβέρνησης και η «μεθόδευση» που ακολουθεί για την απευθείας ανάθεση κάποιων επιμέρους έργων από το συνολικό πακέτο του μεγάλου έργου της «Εκτροπής του Αχελώου και Άρδευσης της Θεσσαλίας» και με τιμές απαράδεκτα υψηλές, οδηγούν σε ένα νέο «μεγάλο σκάνδαλο».

Αυτή η «υπόθεση» ξεκίνησε από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας πριν από 20 μήνες, σε «στενό κύκλο» και χωρίς δημοσιότητα. Κάπου στην πορεία «Το Βήμα» αποκάλυπτε παρασκηνία και μίλησε για «χονδρό σκάνδαλο». Τότε φάνηκε ότι δεν θα «τολμούσαν» να προχωρήσουν.

Και όμως... στη χώρα που ζούμε (και ιδιαίτερα αυτή την περίοδο) τίποτε πια δεν πρέπει να μας εντυπωσιάζει... Όλα μπορούν να συμβούν!

Η σημασία του έργου

Η ΘΕΣΣΑΛΙΚΗ πεδιάδα, η μεγαλύτερη πεδιάδα στη χώρα, χάρη στο καλό της κλίμα και το πλούσιο και εύφορο έδαφος της παρουσιάζει μεγάλες δυνατότητες γεωργικής ανάπτυξης.

Με το έργο της «Εκτροπής του Αχελώου» θα μεταφερθούν μεγάλες ποσότητες νερού για άρδευση της θεσσαλικής πεδιάδας. Το πολύπλοκο, τεράστιο και δαπανηρό αυτό έργο μπορεί να χαρακτηριστεί ως το έργο του αιώνα, όπως αντίστοιχα είχε χαρακτηριστεί το έργο του Ισθμού της Κορίνθου τον προηγούμενο αιώνα.

Το έργο θα έχει κυνοϊκές επιπτώσεις στην εθνική οικονομία και ούγουρα θα αλλάξει τη μορφή της Θεσσαλίας. Είναι, και δικαιολογημένα, το όνειρο των Θεσσαλών.

Αυτό το μεγάλο και σημαντικό έργο μπορεί να αποτελέσει έναν πρώτης τάξεως υποδοχέα παραγωγικών επενδύσεων, άμεσης απόδοσης και μάλιστα σε μια περίοδο επενδυτικής καχεξίας.

Σε μια περίοδο επενδυτικής αποχής, όπως η σημερινή, μπορεί αυτό το έργο να «δοιλέψει» σαν ισχυρός προσηθητής για την αναθέρμανση της εθνικής μας οικονομίας.

Σήμερα, παλιά μοντέλα, όπως η «οικοδομή» (που για πολλά χρόνια έπαιξε τον ρόλο της μοναδικής «λοκομοτιβάς») δεν μπορούν αντικειμενικά να χρησιμοποιηθούν για την αναθέρμανση της οικονομίας. Σήμερα, πρέπει να χρησιμοποιηθούν πολλές «λοκομοτιβάς». Και μια δυνατή «λοκομοτιβά» θα είναι το έργο της «Εκτροπής του Αχελώου».

Το μεγάλο πρόβλημα της θεσσαλικής πεδιάδας είναι η έλλειψη νερού. Από τα 3,5 εκατ. στρέμματα που μπορούν να καλλιεργηθούν, αρδεύονται λιγότερα από 1,5 εκατ. στρέμματα και μάλιστα όχι κανονικά. Αυτό, γιατί το 70% των αρδευσμένων πεδινών εκτάσεων παίρνουν νερό, λιγότερο από το απαιτούμενο, από ιδιωτικές γεωτρήσεις και πρόχειρες αντλήσεις.

Το έλλειμμα σε νερό που έχει η Θεσσαλία μπορεί να καλυφθεί ικανοποιητικά από τον Αχελώο ποταμό.

Ανταρρήσεις για τη σκοπιμότητα

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ, κάποιοι εκφράζουν αντιρρήσεις για τη σκοπιμότητα του έργου. Αμφισβητούν τα οικονομικά οφέλη που θα προκύψουν και εκφράζουν φόβους για τις επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι ανησυχίες τους αφορούν κυρίως τις επιπτώσεις στις εκβολές του Αχελώου, από τη μείωση της ποσότητας νερού λόγω της εκτροπής.

Στις αντιρρήσεις προσθέτουν και τον ισχυρισμό ότι το έργο δεν το θέλει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα γιατί θα παραχθούν πλεονασματικά γεωργικά προϊόντα.

Ανάμεσα σε αυτούς που αντιδρούν στο έργο ξεχωρίζουν όσοι λένε πάντα

Κυφορείται νέο «μεγάλο σκάνδαλο»; «Εκτροπές» στον Αχελώο

ΟΧΙ στην ανάπτυξη. Και αυτοί είναι ή οι «ονειροπόλοι» που πιστεύουν ότι μπορούν να ζήσουμε με «πρασινάδα» ή κάποιοι άλλοι που έχουν (ή νομίζουν ότι θα έχουν εσοεί) εξασφαλίσει το «μπίφκι» για τον εαυτό τους.

Όταν όμως οι άλλοι λαοί τρέχουν στη λεωφόρο της ανάπτυξης, δεν σταυρώνεις τα χέρια και δεν κλαίς τη μοίρα σου. Λγόνιζεσαι.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι το πολύπλοκο έργο της «Εκτροπής του Αχελώου» έγινε αντικείμενο ακατάσχετης και ανεύθινης δημογωγίας από πολλούς και για πολλά χρόνια. Αυτό είχε ως συνέπεια τον αλατοπροσανατολισμό του λαού και των φορέων και κατ'επέκταση την καθυστέρηση να αρχίσουν τα έργα. Παράλληλα, έγινε αντικείμενο διαμάχης των διαφόρων φορέων που εμπλέκονται στη χρήση του νερού (ΔΕΗ κλπ.). Το νερό όμως είναι εθνικό προϊόν, είναι εθνική περιουσία και πρέπει να χρησιμοποιείται όπως συμφέρει την εθνική μας οικονομία και όχι όπως συμφέρει κάποιον φορέα.

Το έργο πρέπει να γίνει

ΣΗΜΕΡΑ έχει πια αποδειχθεί ότι η εκτροπή από τον Αχελώο ενός δισεκατομμυρίου κυβικών μέτρων νερού τον χρόνο για άρδευση της διασπασμένης θεσσαλικής πεδιάδας θα έχει σημαντικά οφέλη. Και για τη Θεσσαλία και για τη χώρα.

Συγκεκριμένα:

α. Θα βοηθήσει στην αποκέντρωση, θα συμβάλει στον επαναπροσανατολισμό της εθνικής οικονομίας και θα δημιουργήσει νέες αναπτυξιακές προοπτικές.

β. Θα δημιουργήσει 50.000 θέσεις εργασίας στον γεωργικό και κτηνοτροφικό τομέα. Σ' αυτές τις 50.000 θέσεις δεν συμπεριλαμβάνεται η αύξηση της απασχόλησης από τη δημιουργία της αντίστοιχης μεταποιητικής και κατασκευαστικής βιομηχανίας και από την ανάπτυξη του εμπορίου.

γ. Θα δημιουργήσει αρκετές δεκάδες νέων βιομηχανιών για την επεξεργασία των γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων.

δ. Στη διάρκεια κατασκευής του έργου θα δημιουργηθούν δεκάδες χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας στις κατασκευές.

ε. Θα αναθερμάνει την κατασκευαστική βιομηχανία και τις συναφείς δραστηριότητες και θα συμβάλει στην επαναλειτούργηση μηχανικού εξοπλισμού που σήμερα αργεί και φθείρεται, και

στ. Θα βελτιώσει το επίπεδο διαβίωσης σε ένα δυναμικό τμήμα της χώρας.

Έχει αποδειχθεί από μελέτες ότι το γεωργικό εισόδημα θα εξαπλασιασθεί, ενώ οι απώλειες στον ενεργειακό τομέα

θα αναπληρωθούν από τα ενεργειακά έργα που θα κατασκευασθούν στη Θεσσαλία.

ΑΚΟΜΗ, θεμελιώνει οκόπιμο να τονισθούν τα εξής:

1. Εκτός από την άρδευση θα υδροδοτηθούν περιοχές που σήμερα διψάνε.

2. Σήμερα η ρύπανση στον Πηνειό φθάνει σε απαράδεκτα επίπεδα και δημιουργεί μεγάλα προβλήματα. Με το νερό από την εκτροπή του Αχελώου ο Πηνειός γίνεται γιγαντας και καθαρίζεται.

3. Πολλοί φοβούνται ότι θα υπάρξουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις όχθες του Αχελώου. Ο φόβος θεωρείται υπερβολικός, μια και η μείωση της παροχής στα νερά του Αχελώου δεν ξεπερνά το 20-25%.

4. Τα εκτεταμένα αρδεντικά δίκτυα που θα κατασκευασθούν στη Θεσσαλία θα βοηθήσουν και στην αντιπλημμυρική προστασία της. Αυτό το στοιχείο είναι πολύ σημαντικό και δεν θα πρέπει να υποτιμάται.

5. Οι «εχθροί» του έργου υποστηρίζουν ότι και η ΕΟΚ έχει αντιρρήσεις. Πραγματικά, ο ισχυρισμός αυτός έχει μεγάλη δόση αλήθειας. Γιατί οι πλούσιες χώρες του Βορρά της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πουλάνε σε τρίτες χώρες τα βιομηχανικά τους προϊόντα και αγοράζουν από αυτές φθηνά γεωργικά προϊόντα. Αυτοί είναι οι «νόμοι» στο εμπόριο αλλά και στις σχέσεις των χωρών.

Σήμερα μπορεί «το έργο του Αχελώου» να μη συμφέρει (με τη στενή έννοια) τις χώρες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, γιατί η Θεσσαλία θα τις «πλημμυρίσει» με γεωργικά προϊόντα. Σίγουρα όμως συμφέρει την Ελλάδα. Και μετά από κάποια χρόνια θα συμφέρει και την ΕΟΚ.

Θα πρέπει να κάνουμε τις επιλογές μας και να κατανοήσουμε ότι για τα επόμενα χρόνια βασικός μοχλός της ανάπτυξης για τη χώρα μας θα είναι η γεωργία.

Όλες οι ενδείξεις (από στατιστικές αλλά και από προβλέψεις μελλοντολόγων) οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το μεγάλο πρόβλημα της ανθρωπότητας για τον 21ο αιώνα θα είναι τα τρόφιμα.

Τα τελευταία χρόνια έχουμε μεγάλους ρυθμούς στην αύξηση του πληθυσμού της Γης, σε αντίθεση με την παραγωγή τροφίμων, που παραμένει στα ίδια σχεδόν επίπεδα. Γι' αυτό μετά το 2000 προβλέπονται σημαντικές αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων. Και ιδιαίτερα στις τιμές των προϊόντων που έχουν προταθεί για ειδικές καλλιέργειες στη Θεσσαλία, μετά την εκτροπή του Αχελώου.

Η δημοπρασία του 1987

ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ πακέτο των έργων του «Αχελώου», που δημοπρατή-

θηκε το 1987, περιλαμβάνει Ενεργειακά Έργα (φράγματα και υδροηλεκτρικούς σταθμούς), τη Σήραγγα Εκτροπής (που παίρνει το νερό από τον Αχελώο και το μεταφέρει στη Θεσσαλία) και Αρδεντικά Δίκτυα για πλήρη άρδευση 1,5 εκατ. στρεμμάτων στους νομούς Τρικάλων, Καρδίτσας και Λάρισας.

Ο συνολικός προϋπολογισμός (σε τιμές 1987) έφθανε τα 264 δισεκατομμύρια δραχμές και ανιλύτο ως εξής:

α. Ενεργειακά Έργα και Σήραγγα Εκτροπής: 114 δις. δραχμές.

β. Αρδεντικά Δίκτυα: 150 δις. δραχμές.

Ο προϋπολογισμός σε 264 δις. δρχ. ήταν σημαντικά υπερτιμολογημένος (σε σχέση με τις συνήθεις τιμές σε δημοπρασίες παρόμοιων έργων), μια και η δημοπρασία περιείχε την υποχρέωση του αναδόχου και να χρηματοδοτήσει το έργο και να προσφέρει αντισταθμιστικά οφέλη.

Το μεγάλο κόστος του έργου και η έλλειψη επαρκών πόρων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων οδήγησε σε τέτοιες μορφές διαγωνισμού.

Η διαδικασία του διαγωνισμού ξεκίνησε το καλοκαίρι του 1987 και ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 1989.

Και ενώ ο διαγωνισμός ξεκίνησε με τις καλύτερες προϋποθέσεις και την εκδήλωση ενδιαφέροντος για την κατασκευή του έργου από τα μεγαλύτερα κονοσώτοις στον κόσμο, τελικώς προσφορά έδωσε μόνο μία κοινοπραξία. Η οποία μάλιστα όχι μόνο δεν προσέφερε κάποια έκπτωση στο ποσό των 264 δις. δρχ. του προϋπολογισμού αλλά ζητούσε για την κατασκευή του έργου 592 δις. δραχμές!.

Αυτά όλα συνέβησαν λίγους μήνες πριν από τις εκλογές του 1989 και μέσα σε ένα βαθύ κλίμα «σκανδολογίας». Μέσα σ' αυτό το κλίμα εκείνης της εποχής ήλθε και η παρέμβαση του τότε αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης και σημερινού πρωθυπουργού, που δήλωσε ότι δεν θα αναγνωρίσει καμία από τις συμβάσεις των μεγάλων έργων. Έτσι, οι άλλες εταιρείες που είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον για το έργο δεν κατέθεσαν την τελική τους «προσφορά», παρ' όλο που είχαν κάνει σημαντική προετοιμασία και μεγάλα έξοδα.

Η μοναδική προσφορά, από μία κοινοπραξία, στο ύψος των 592 δις. δρχ. θεωρήθηκε τότε τουλάχιστον κοροϊδία!

Και τώρα, π μέλλει γενέσθαι;

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ καμία αμφιβολία ότι εκείνος ο διαγωνισμός απέτυχε. Και απέτυχε για πολλούς λόγους.

Απέτυχε γιατί όταν στον διαγωνισμό συμμετείχε μόνο ένας δεν υπάρχει συναγώνιστος. Αυτό το λέτε και οι νόμοι και η λογική. Το «Αχελώο» αποτέλεσε

(αυτού του διαγωνισμού) με τον μοναδικό συμμετέχοντα να προσφέρει υπερδιπλάσιο τίμημα (!) του αρχικού προϋπολογισμού είναι η πλήρης απόδειξη ότι ο διαγωνισμός απέτυχε.

Απέτυχε ακόμη γιατί ανεπάρκειαν όλοι οι όροι του αρχικού διαγωνισμού. Αναφέρονται εδώ μόνον οι πιο σημαντικοί:

α. Επιχειρείται «ανάθεση» μικρού μέρους του έργου (περίπου το 20%) που αρχικά δημοπρατήθηκε και, μάλιστα,

β. χωρίς τη βασική υποχρέωση του αναδόχου να χρηματοδοτήσει το έργο ή να προσφέρει αντισταθμιστικά οφέλη.

Αυτόν τον αποτυχημένο διαγωνισμό «ανέσυρε» η κυβέρνηση και επιχειρεί να αναθέσει το έργο και μάλιστα με τιμές που επιεικώς θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως σκανδαλώδεις.

Είναι βέβαιο ότι, αν τελικά πραγματοποιηθεί αυτή η απευθείας ανάθεση, θα υπάρξει διασπάθηση πολλών δισεκατομμυρίων δραχμών του δημοσίου χρήματος.

Η δικαιολογία που προβάλλεται για την απαράδεκτη αυτή «μεθόδευση» είναι και αυτή τη φορά το «επιχείρημα». Για να μη χαθούν, όπως ισχυρίζονται, κάποια ποσά από τα Κοινοτικά Ταμεία.

Αλλά αυτή η δικαιολογία καταρρέει από μόνη της, μια και η «μεθόδευση» για την απαράδεκτη και χαριστική αυτή ανάθεση ξεκίνησε από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας πριν από 20 μήνες. Και σε 20 μήνες θα μπορούσαν να γίνουν άνετα πολλοί διαγωνισμοί.

Κανείς λογικά δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί δεν θέλησαν και δεν προχώρησαν σε έναν νέο διαγωνισμό. Εκτός αν πρέπει να πιστέψουμε αυτά που λέγονται...

Γιατί «επιχειρούν» την απευθείας ανάθεση και μάλιστα με τέτοιο «προκλητικό» τίμημα;

Και γιατί, αλήθεια, κάποια επιτροπή από εκπροσώπους φορέων θα έπρεπε να καθορίσει το ποσό που θα πρέπει να πληρωθεί ο εργολάβος;

Γιατί το «τίμημα», που έπρεπε να προκύψει από έναν αδιάβλητο διαγωνισμό, θα έπρεπε να το καθορίσουν οι εκπρόσωποι του ΥΠΕΧΩΔΕ, της ΔΕΗ και του ΤΕΕ;

Και δεν προβλημάτιζε τους αρμόδιους ότι οι διαφορές στις εκτιμήσεις ανάμεσα σε ΥΠΕΧΩΔΕ, ΔΕΗ και ΤΕΕ ξεπερνούν τα 30 δις. δραχμές;

Η κυβέρνηση προσπαθεί να εκμεταλλευθεί τη σφοδρή επιθυμία των Θεσσαλών να γίνει το έργο, που δικαιολογημένα διάζονται.

Δεν επιτρέπεται όμως να επιχειρήσει συμμάχιες με τοπικούς φορείς και παράγοντες για να περάσει τέτοιες «μεθόδευσεις». Όσο και αν φλέγονται από την επιθυμία να γίνει το έργο, πιστεύουμε ότι δεν θα δεχθούν τέτοιες «αβαρίες».

Όλα πρέπει να γίνονται πεντακάθαρα. Ειδικά σήμερα, μετά τη βορβορώδη περίοδο Κοσκωτά, που συνετάραξε το Πανελλήνιο και οδήγησε τη χώρα, μέσα σε εννέα μήνες, σε τρεις εκλογικές αναμετρήσεις.

Ειδικά σήμερα, που η χώρα περνάει τόσο δύσκολη περίοδο στα εθνικά θέματα, που η ελληνική κοινωνία είναι σε κρίση και η οικονομία όλο και βουλάει.

Οι αποφάσεις που παίρνει η πολιτεία δεν πρέπει να δημιουργούν υποφύσεις συναλλαγής. Γι' αυτό οι διαδικασίες πρέπει να είναι άψογες, διαφανείς και αδιάβλητες. Και η μόνη καθαρή, διαφανής και αδιάβλητη διαδικασία είναι ο διαγωνισμός.

Η κυβέρνηση, ως προχωρήσει με την αδιάβλητη διαδικασία του διαγωνισμού, τη μόνη ενδεδειγμένη. Και να είναι σίγουρη ότι το ελληνικό Δημόσιο θα ωφεληθεί όχι μόνο με 10 δις. δραχμές (όπως έχει γραφεί) αλλά με μερικές δεκάδες δις. δραχμές!..

* Ο κ. Ε. Α. Κουλουμπής είναι πρόην υπουργός και θεολογός του Πάσης.